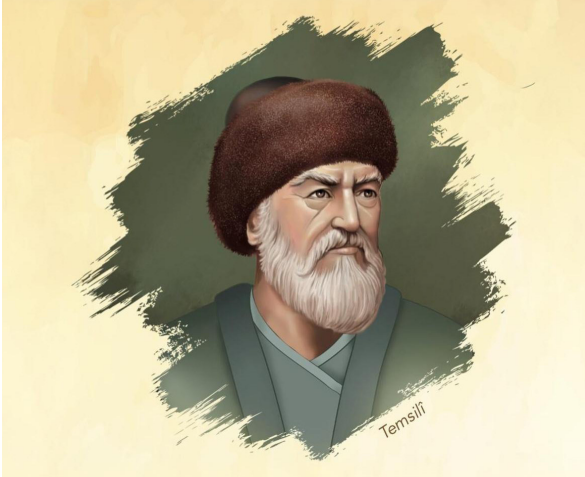

TÜRK-İSLAM KÜLTÜRÜNÜN GENEL ÖZELLİKLERİ

Türkler 9. yüzyıldan itibaren bir taraftan İslamiyet'i kabul etmeye başlarken diğer taraftan bozkır bölgelerinden iklimi daha ılıman olan ve tarım yapılabilen Turfan Havzası, Maveraünnehir, Afganistan, Horasan gibi bölgelere göç etmeye ve buralarda yavaş yavaş yerleşik hayata geçmeye başlamıştı. 12. yüzyıla gelindiğinde Türkistan ve Ortadoğu'daki Türklerin büyük kısmı İslamiyet'i kabul etmişti. Türkistan'da İslamiyet'in yayılmasında Pîr-i Türkistan olarak bilinen Hacı (Hoca) Ahmet Yesevi başta olmak üzere Horasan erenlerinin büyük rolü olmuştur (Görsel 7.6). Amelde İmam-ı Azam Ebu Hanife, itikatta İmam-ı Maturidî'nin öğretilerini esas alan Hoca Ahmet Yesevi'nin öğrencileri Anadolu'ya kadar gelip Türk-İslam kültürünün gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

Görsel 7.6: Hoca Ahmet Yesevi

10-12. yüzyıllarda Türk devletleri Karahanlılar ve Selçukluların hâkim olduğu İslam dünyası bilim ve sanatın merkezi olmuştur. İslam ülkeleri bu dönemde barış ve hoşgörünün hâkim olduğu, üretim ve ticaretin geliştiği dünyanın en zengin ülkeleri hâline gelmiştir. Bu dönemde **İbni Sina, Biruni, Farabi, Ömer Hayyam, Cezeri** gibi büyük bilim adamları yetişmiş; medeniyetin gelişmesinde öncü olmuşlardır.

Türkler İslamiyet'i kabul ettikten sonra yerleşik hayata geçtikleri yerlerde önce cami ve gelen yerleşimcilere yardım etmek için de tekkeler inşa etmişlerdir. Camiler, bünyesinde öğrencilerin eğitim gördüğü birimler ile yoksullara yardım yapılan imaretlerin de bulunduğu **külliye** adı verilen çok amaçlı yapılar hâline getirilmiştir. Türklerin yaptığı her

biri bir sanat eseri olan camiler Türk kültürünün en önemli maddi unsurlarındandır (Görsel 7.7).

Görsel 7.7: Cuma Camisi ve külliyesi (İsfahan-İran)

Temelleri 11 ve 12. yüzyıllarda atılmış olan Türk-İslam kültürü, 14. yüzyıldan itibaren Anadolu ve Balkan yarımadasında hâkim kültür olmuştur. Osmanlı Devleti döneminde Anadolu ve Balkanlar Türk-İslam kültürünün merkezi hâline gelmiştir. Şehirleri, kapalı çarşıları, kervansarayları, camileri, hanları, hamamları, köprüleri, vakıf ve imaretleriyle kendine has bir mimari tarzı olan büyük bir medeniyet ortaya çıkmıştır (Görsel 7.8).

Görsel 7.8: Osmanlı dönemi geleneksel Türk mimari örneği (Mostar-Bosna Hersek)